

Nederland is onvoldoende doordrongen van de noodzaak tot innoveren. Het topsectorenbeleid is een goede aanzet, maar focust te beperkt als het gaat om het oplossen van de grote vraagstukken, stelt hoogleraar Innovatie Jeff Gaspersz van Nyenrode Business Universiteit. "Ik mis de brede maatschappelijke discussie."

Innoveren: voorwaarde welvaart

Jeff Gaspersz

De klimaatverandering. De uitputting van de mondiale grondstoffenvoorraden. De wereldwijd groeiende bevolkingsdruk. De wereld staat voor ongekende vraagstukken. Tegelijkertijd is het in Nederland in relatie tot alle ontwikkelingen – verre, opkomende economieën, energietransitie – alle hens aan dek om te zorgen dat we ons huidige welvaartsniveau over 30 jaar nog steeds hebben. "Maar het besef dat het erop of eronder is beklijft maar matig", meent Gaspersz.

Hij denkt dat de oorzaak voor een deel is te vinden in het individualisme dat de hedendaagse samenleving kenmerkt. "Direct na de Tweede Wereldoorlog was er een nationaal bewustzijn van waaruit de wederopbouw op gang is gekomen. Die samenhang en collectieve kracht was toen hard nodig. Feitelijk geldt nu hetzelfde. Alleen was het land destijds een hechte eenheid. Zo'n vorm van collectiviteit krijgen we niet snel meer terug. Daarvoor is de samenleving teveel veranderd."

Individueel

"Vanuit die wetenschap ontstaat de noodzaak van een totaal andere benadering", aldus Gaspersz. "Mensen zijn individueel gemotiveerd. Het is aan het leiderschap die persoonlijke ambities gericht in te zetten, te laten ondernemen en te laten groeien. In de basis werkt iedereen nu vooral aan zijn loopbaan en een goed CV. De behoefte tot netwerken en samenwerken is er wel, maar voor een belangrijk deel online en dus over de landsgrenzen heen. Tegelijkertijd gebeurt het vanuit het idee: wat brengt dit mij?"

Parallel aan die individuele motivatie zoeken steeds meer jonge ondernemers materieel gewin. Zij worden geboeid door succesverhalen zoals die rond Facebook – de basis werd gelegd in de studietijd – en vuren elkaar aan. "En ondertussen is iedereen voortdurend op zoek naar nieuwe prikkels. De huidige jongere generatie is bijna niet in staat de aandacht langer dan 15 minuten bij één onderwerp te houden. Focus op één ding is saai. Ook dat is niet meer terug te draaien. We moeten een weg zoeken om ermee te dealen."

"De huidige jongere generatie is bijna niet in staat de aandacht langer dan 15 minuten bij één onderwerp te houden. Focus op één ding is saai"

Creatiekracht

Het begin van de oplossing ligt in het onderwijs, is de overtuiging van Gaspersz. "We houden onze planeet alleen leefbaar met voldoende creatiekracht. Dat betekent dat we in het onderwijs slim ondernemerschap veel meer dan nu moeten stimuleren. En dan bedoel ik niet alleen het beroepsonderwijs of het academisch onderwijs. De basis leggen we al op veel jongere leeftijd, op de basisschool. Pas als we op dat niveau de klik maken, dan zetten we stappen om dat enorme slapende potentieel waarover we beschikken te gaan benutten. We zijn in dit land slim genoeg, we moeten het alleen heel anders aanpakken."